

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA1) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

.....

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นายมุขเมธิน กลั่นนุรักษ์	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นายบรรยาย นาคยศ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายภุชญา บุญยสมบัติ	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอก สุรพงศ์ เปล่งขำ	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นายพนม แฝงฤทธิ์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวอุไร เชื้อเย็น	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศานติศาสน์	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ

๑๓. นางอุษา จันทพลอย บุญเปี่ยม
 ๑๔. นางสาวสุวดี ไหลฟุ้งทอง
 ๑๕. นางสุภัทรา ปากสิทธิ์ วโรดมศึกษาดี

อนุกรรมการและเลขานุการ
 อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. นางสาวสิริพร พิทยโสภณ

ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวชุติมณฑน์ วรเชษฐบัญชา
 ๒. นางสาวสลิลวรรณ กลับประสิทธิ์
 ๓. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน
 ๔. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ
 ๕. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง
 ๖. นางสาวสวธา สงเพชร

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์
 เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ
 สำนักงานกิจการยุติธรรม
 สำนักงานกิจการยุติธรรม
 สำนักงานกิจการยุติธรรม
 สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าในการประชุมครั้งนี้นางสาวสิริพร พิทยโสภณ ผู้ช่วยเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ ขอลาการประชุม อย่างไรก็ตามได้มีผู้แทนจาก สวทน. นางสาวสลิลวรรณ กลับประสิทธิ์ ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย จากสวทน. เข้าร่วมการประชุมวันนี้ด้วย

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

● ความคืบหน้าการดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเกี่ยวกับความคืบหน้าและผลการดำเนินการที่สำคัญตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ พร้อมทั้งแนบผลการดำเนินการดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

/ลำดับ...

ลำดับ	เรื่อง / มติ	ผลการดำเนินการ
๑.	การจัดการด้านงบประมาณการวิจัย ตามกรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) <u>มติที่ประชุม</u> ๑. เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัย โดยแบ่งเป็น ๒ กรอบ ๑.๑ กรอบงบประมาณปกติ ใช้กลไกการบูรณาการงานวิจัยที่ วช. และ สวทช. เป็นเจ้าภาพหลัก โดยให้เพิ่มเติมประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ๑.๒ กรอบงบประมาณวิจัยมุ่งเป้า ให้เพิ่มเติมประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นประเด็นการวิจัยด้านที่ ๒๔ เพิ่มเติมจาก ๒๓ ประเด็นเดิม ๒. เห็นชอบให้นำกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ทั้ง ๖ ด้าน มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๖๒ ไปพลางก่อน	๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการจัดส่งกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการเพิ่มเติมประเด็นวิจัยด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในกรอบงบประมาณปกติ และกรอบงบประมาณวิจัยมุ่งเป้าให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ๒. ฝ่ายเลขานุการฯ รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ และเสนอเรื่อง “การนำกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ทั้ง ๖ ด้าน มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ประจำปี ๒๕๖๒” ต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ และ กพยช. มีมติเห็นชอบตามแนวทางดังกล่าว ให้เสนอกรอบวิจัยฯ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ในการนี้ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ประธาน กพยช. ได้ลงนามในหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๒/๑๑๔๔ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ถึงคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในเรื่องดังกล่าวด้วยแล้ว
๒.	กรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) <u>มติที่ประชุม</u> เห็นชอบแนวทางการสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ประกอบด้วย ๑. การตรวจสอบคุณภาพก่อนได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ๒. การติดตามผลระหว่างการศึกษาวิจัย ๓. การตรวจสอบคุณภาพภายหลังงานวิจัยสำเร็จ	ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาแนวทางในการกำกับดูแลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยในกรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) ตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของอนุกรรมการฯ ทั้งนี้จะนำเสนอรายละเอียดดังกล่าวเป็นรูปแบบรายงานผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในภาพรวมและเสนอ กพยช. ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ ซึ่งจะจัดขึ้นประมาณเดือน สิงหาคม ๒๕๖๐ ต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นความคืบหน้าการดำเนินการฯ ดังนี้

๑. การกำหนดประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นประเด็นการวิจัย

- ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) แจ้งว่า วช. ได้นำประเด็นในกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้ง ๖ ด้าน มาพิจารณาเพื่อจัดทำเป็นกรอบการวิจัยมุ่งเป้าด้วยแล้ว ทั้งนี้กรอบการวิจัยมุ่งเป้าสำหรับปีงบประมาณ ๒๕๖๒ นั้นจะกำหนดให้แล้วเสร็จภายในปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๐ นี้

- ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ แจ้งเพิ่มเติมว่าปฏิทินการจัดทำคำของบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการกระชับเวลาให้เร็วขึ้น ซึ่งอาจทำให้ต้องเร่งดำเนินการตามเงื่อนไขเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปตามปฏิทิน อย่างไรก็ตามการกำหนดกรอบการวิจัยมีความชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้นกระบวนการจัดทำคำของบประมาณการวิจัยน่าจะสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับปฏิทินการจัดทำคำของบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดไว้

๒. การสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

- ประธานอนุกรรมการฯ เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือการนำงานวิจัยที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งการเผยแพร่งานวิจัยนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ และในปัจจุบันการนำผลการวิจัยแต่ละฉบับที่แล้วเสร็จไปเผยแพร่ในเวทีระหว่างประเทศนั้น มีค่อนข้างจำกัดเนื่องจากส่วนใหญ่งานวิจัยในประเทศไทยจะจัดทำเพียงภาษาไทย และไม่มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษในรูปแบบบทความทางวิชาการ จึงควรมุ่งเน้นและสนับสนุนให้มีการแปลผลงานวิจัยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่และนำไปแลกเปลี่ยนความรู้ในระหว่างประเทศ รวมถึงการจัดหาแหล่ง/สำนักจัดพิมพ์เพื่อรองรับการเผยแพร่บทความทางวิชาการทั้งในและระหว่างประเทศ เช่น Thai Journal Citation Index Centre (TCI) ซึ่งในประเด็นนี้ที่ประชุมจะได้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนกันในประเด็นวาระเพื่อพิจารณาต่อไป นอกจากนี้การคำนึงถึงการเขียนเนื้อหางานวิจัยให้อ่านง่ายเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงและเข้าใจงานวิจัยโดยไม่ซับซ้อน (access to knowledge) เป็นเรื่องจำเป็นและจะต้องคำนึงถึงด้วย เพื่อจะทำให้การนำความรู้และสาระสำคัญจากผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

- ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (วช.) เสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดทำและเขียนงานวิจัยโดยนักวิจัยนั้น เมื่องานวิจัยแล้วเสร็จ มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียบเรียงหรือตรวจสอบเนื้อหา (editor/proof reader) เพื่อให้ผลงานวิจัยมีข้อมูลที่ถูกต้องและใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้นการพิจารณาที่จะให้ผู้เรียบเรียงภาษาหรือ editor ประจำตัวกับนักวิจัยแต่ละคนจึงเป็นเรื่องที่ควรจะนำมาพิจารณา

มติที่ประชุม

รับทราบ

/ระเบียบวาระ...

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

● กรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย (post research process)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งที่ประชุมถึงความเป็นมาและกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ กรอบ รวมถึงความคืบหน้าและผลการดำเนินการที่สำคัญตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมที่ผ่านทั้ง ๓ ครั้ง โดยในการประชุมครั้งนี้ มีวาระเพื่อพิจารณาในรอบสุดท้าย เรื่อง กรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย (post research process) ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำเสนอความเป็นมาและผลการศึกษา ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ แนวปฏิบัติในเรื่องการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในและระหว่างประเทศ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกิจการยุติธรรม (สจธ.) The international Development Research Centre (IDRC) และสถาบันการศึกษาชั้นนำในประเทศ พร้อมทั้งสรุปข้อเสนอ “แนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์” เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยรายละเอียดข้อเสนอแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ดังนี้

๑. การนำงานวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ (application) เพื่อให้มีการนำผลจากงานวิจัยที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย กฎหมาย กฎ ระเบียบหรือแนวทางในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ ควรกำหนดให้มีการวางแผนเพื่อนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน (implementation plan)

๑.๒ ควรกำหนดกลไกในการติดตามการดำเนินงานตามแผนการนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ

๑.๓ ควรให้มีการเอื้อประโยชน์แก่ผู้วิจัยหรือองค์กรที่ผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ หรือการกำหนดบทลงโทษสำหรับกรณีที่งานวิจัยไม่มีเป้าหมายในการนำไปใช้ประโยชน์ที่ชัดเจน

๑.๔ ควรให้มีการตระหนักถึงความสำคัญในด้านทรัพย์สินทางปัญญาของงานวิจัยแต่ละฉบับ เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิของผู้วิจัยอย่างถูกต้อง

๒. การตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (publication) เพื่อให้มีการนำสาระสำคัญจากงานวิจัยที่แล้วเสร็จไปจัดทำในลักษณะเอกสารทางวิชาการตามรูปแบบมาตรฐานสากล ความยาวไม่เกิน ๑๕ หน้า ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

๒.๑ ควรจัดให้มีเวทีในการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้แก่ผู้วิจัยทั้งในและระหว่างประเทศ

๒.๒ ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และตีพิมพ์ผลงานวิจัยในรูปแบบเอกสารทางวิชาการ เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการนำมาอ้างอิงทางวิชาการได้อย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐาน ในระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและระหว่างประเทศ

๓. การเผยแพร่งานวิจัยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ (information) เพื่อให้มีการนำผล
จากงานวิจัยที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์ให้แก่ผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความรู้ได้อย่างทั่วถึง

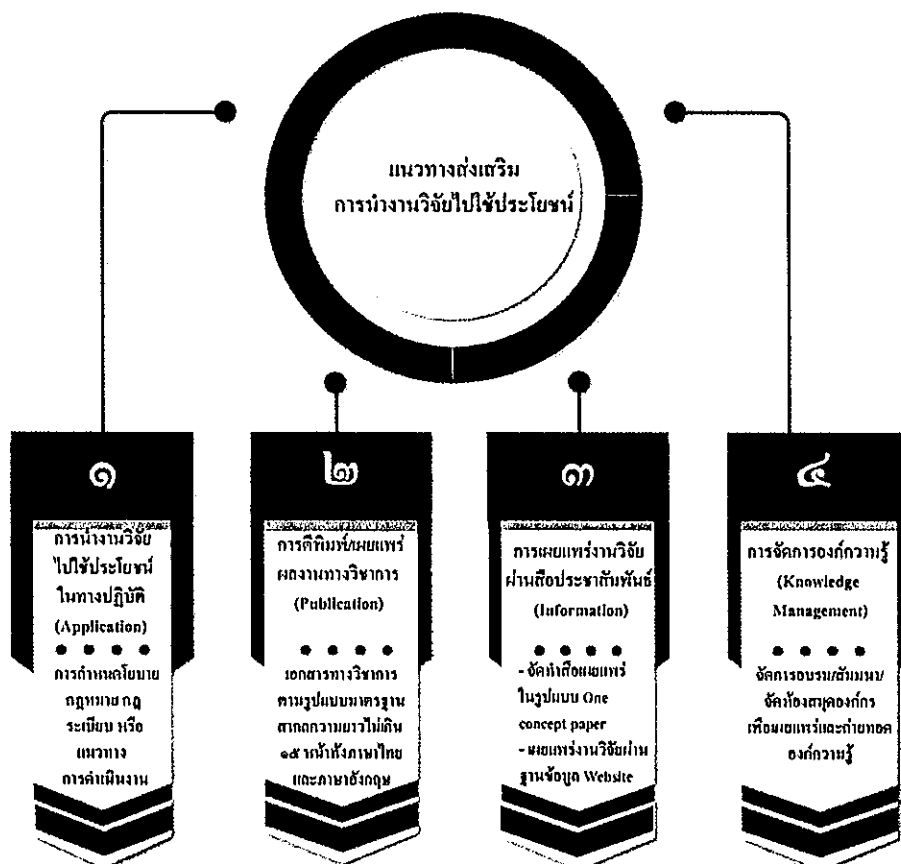
๓.๑ ควรให้มีการจัดทำสื่อเผยแพร่ผลการวิจัยที่เข้าใจง่าย และสะดวกในการ
เข้าถึง เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย (อาทิ one concept paper)

๓.๒ ควรจัดให้มีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการกระบวนการยุติธรรมเพื่อ
จัดเป็นสารสนเทศเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจได้อย่างรวดเร็วและครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

๔. การจัดการองค์ความรู้ (knowledge management) เพื่อการเผยแพร่องค์
ความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์จากผลสำเร็จของงานวิจัยให้บุคลากรในองค์กรได้มีการแลกเปลี่ยนรู้อย่าง
ต่อเนื่องเช่น การจัดให้มีการสัมมนา อบรม การจัดห้องสมุดองค์กร และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มี
ประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้พัฒนางานของตนให้สัมฤทธิ์ผล

- ควรกำหนดหลักเกณฑ์และกลไกในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
รายละเอียดสรุปได้ตามแผนภาพที่ ๑ พร้อมกันนี้ฝ่ายเลขานุการฯ ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานตาม
แนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้ง ๔ ประเด็นข้างต้น ประกอบด้วย ผู้วิจัย องค์กรสนับสนุน
งบประมาณวิจัย และผู้ใช้ประโยชน์ซึ่งจะต้องรับผิดชอบผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามแนวทาง
ในแต่ละกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รายละเอียดเนื้อหาเพิ่มเติมปรากฏตามเอกสารประกอบการ
ประชุมวาระที่ ๔

แผนภาพที่ ๑ แนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนา “แนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์” ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ และให้ข้อสังเกตในเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. แนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และการกำหนดนิยามที่ชัดเจน ในประเด็นนี้ที่ประชุมมีการอภิปรายถึงสาระสำคัญในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และแนวคิดในการกำหนดนิยามการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย รวมถึงให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไข “แนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์” ปรากฏดังนี้

- ประธานอนุกรรมการฯ อธิบายว่าแนวคิดในการทำวิจัย จะต้องคำนึงถึง ๔ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ๑. M-Methodology ๒. I-Innovation ๓. C-Contribution และ ๔. O-Originality เพื่อให้การจัดทำวิจัยและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มีกระบวนการที่ครอบคลุม ถูกต้องและเป็นระบบ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวควรนำมาพิจารณาเป็นแนวทางในการคำนึงถึงทั้งเรื่องคุณภาพการวิจัยและการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

- ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชี้แจงว่าการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของ สกว. มีหลายแนวทาง โดยเมื่อพิจารณาจากแนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ มีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ควรจะจำแนกโดยแบ่งเป็น ผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง เช่น หน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในทางสาธารณะ เช่น ประชาชนและภาคสังคม เพื่อให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๒) การจัดการความรู้ (knowledge management - KM) เป็นเรื่องการจัดการและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ ให้เป็นระบบและสามารถนำมาพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้ให้เกิดขึ้นได้ในองค์กรและระหว่างองค์กร ซึ่งควรจะใช้คำว่าจัดการความรู้จะถูกต้องและสอดคล้องกับภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึง knowledge management มากกว่าคำว่าจัดการองค์ความรู้ที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ ซึ่งจะเพี้ยนเป็นบริบทที่เน้นเฉพาะในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับองค์ความรู้เป็นหลัก (body of knowledge) นอกจากนี้ประเด็นในเรื่องวิธีการหรือการผลักดันให้นำไปใช้ประโยชน์ที่กำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรในองค์กร น่าจะมีความเกี่ยวข้องน้อยกับ KM จึงควรจะพิจารณาแนวทางอื่น ๆ มาสนับสนุนกระบวนการเพิ่มเติม

- ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง เห็นว่าเรื่องการจัดการความรู้ หรือ KM เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาให้มีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เนื่องจาก KM จะทำให้มีการใช้ฐานความรู้ และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อใช้ประกอบในการทำงาน และใช้ในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดทำระบบ KM นั้นจะต้องมีการเปิดกว้างเพื่อให้มีการรวบรวมงานวิจัยและใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

- ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เห็นว่าในเรื่องการจัดการความรู้ (KM) นั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อนำงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตามสำหรับงานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์โดยหน่วยงานภาครัฐนั้น ผู้ใช้ประโยชน์จะประกอบทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งผู้ใช้ประโยชน์ที่เป็นหน่วยงานภาครัฐนั้นจะสามารถกำหนดแนวทางในเรื่องการใช้ประโยชน์ได้ ในขณะที่ภาคเอกชนซึ่งรวมถึงภาคประชาชนด้วยนั้นอาจจะต้องเน้นการส่งเสริมและขอความร่วมมือให้มีการดำเนินการต่างๆ ตามแนวทางและวิธีการผลักดันให้นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แทน ทั้งนี้สำหรับงานวิจัยของสำนักงานอัยการสูงสุดถือเป็น

งานวิจัยภายในสำหรับหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติและกฎหมายภายในที่ควบคุม กำกับดูแลเป็นการเฉพาะ จึงทำให้แนวทางการผลักดันให้หน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการนำงานวิจัยที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างชัดเจน

- ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยเสนอแนะว่าแนวทางในการเผยแพร่งานวิจัยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ที่กำหนดให้มีการเผยแพร่ผ่านทาง website เป็นช่องทางหลักนั้น อาจจะต้องกำหนดกรอบในการนำไปใช้โดยวิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อการกระจายช่องทางการเข้าถึงผลงานวิจัยและองค์ความรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ เห็นว่าประเด็นเรื่องผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย ที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอนั้น อาจยังไม่ครบถ้วนเนื่องจากบางกรณีที่ผู้วิจัยเองอาจจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากการจัดทำงานวิจัยด้วย ฉะนั้นเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ใช้ประโยชน์ให้มีความครอบคลุมยิ่งขึ้น

- ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เสนอแนะให้มุ่งเน้นประเด็นการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ (application) เป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้มีการประเมินผลงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างชัดเจนว่าภายหลังงานวิจัยเสร็จแล้วมีการนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้มากน้อยเพียงไร โดยมีประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

๑) การพิจารณาปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ ในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จะต้องประกอบด้วย กรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) คือการกำหนดเป้าหมายทิศทางและการจัดการงบประมาณการวิจัย เพื่อให้การกำหนดหัวข้อวิจัยสอดคล้องตามความต้องการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งขณะนี้ทางฝ่ายเลขานุการฯ อยู่ระหว่างการจ้างที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อวิเคราะห์นโยบายและทิศทางตามแผนต่าง ๆ ในระดับประเทศเพื่อจะกำหนดประเด็นและหัวข้อการวิจัยที่เหมาะสมต่อไป

๒) การมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและผู้ทำวิจัย จะทำให้ผลผลิตจากงานวิจัยนั้นๆ มีประสิทธิภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรอย่างแท้จริง

๓) กรอบแนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอทั้ง ๔ กรอบ ควรต้องคำนึงถึงการวางแผนเพื่อการนำไปปฏิบัติใช้ (action plan) เป็นสำคัญ โดยจะต้องกำหนดว่ามีกระบวนการใดและหน่วยงานใดมารองรับเพื่อให้มีการนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ขอให้เพิ่มเติมค่านิยาม ที่กำหนดเรื่องการนำไปใช้ประโยชน์ในประเด็นต่าง ๆ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ผู้ใช้ประโยชน์ ที่จะต้องระบุให้ชัดว่าเป็นบุคคลหรือองค์กรอย่างไร และเป็นผู้ใช้ประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อม เป็นต้น

๒. กระบวนการพัฒนางานวิจัยและการจัดการด้านงบประมาณการวิจัยของประเทศ ในประเด็นนี้ที่ประชุมมีการอภิปรายถึงแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนางานวิจัยของประเทศ และการจัดการด้านงบประมาณโดยสรุปสาระสำคัญ ปรากฏดังนี้

- ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการดำเนินงานด้านการวิจัยที่สำคัญหลายประการทั้งในภารกิจของ วช. และในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ที่จะกำหนดหน่วยงานขึ้นใหม่ คือ สภาวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวชน.) ซึ่งจะเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำและ

/บริหาร...

บริหารนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยและนวัตกรรมให้กับประเทศ และมีหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องด้านการวิจัยและนวัตกรรมให้ดำเนินการได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นการปรับทิศทางการดำเนินงานครั้งสำคัญของ วช. และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) นอกจากนี้ วช. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ที่มีหลักการกำหนดเรื่องการให้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาในการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยที่อนุญาตให้ผู้วิจัยสามารถนำผลงานวิจัยไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงพาณิชย์และเชิงสาธารณประโยชน์ได้

- ผู้แทน สวทน. และ วช. ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. จะช่วยให้ผู้วิจัยมีสิทธิในการนำงานวิจัยที่ตนศึกษาไปใช้ต่อไปได้ แม้ว่างานวิจัยนั้นจะเป็นงานที่รัฐให้ทุนสนับสนุน เนื่องจากปัจจุบันผู้วิจัยประสบปัญหาการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อในเชิงพาณิชย์ หากงานวิจัยนั้นรัฐให้ทุนสนับสนุนซึ่งจะถือเป็นลิขสิทธิ์เฉพาะของหน่วยงานที่ให้ทุน

๓. การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในบริบทต่างประเทศ

- ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) เสนอแนะว่าควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในบริบทต่างประเทศ โดยเน้นให้มีการนำผลงานวิจัยของไทยไปเผยแพร่และให้มีการยอมรับหรือใช้ได้ในระหว่างประเทศ ซึ่งได้เสนอรูปแบบหรือวิธีการในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในต่างประเทศ ดังนี้

๑) การนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่และนำเสนอในเวทีระหว่างประเทศ

๒) การผลักดันให้มีการนำผลการวิจัยหรือองค์ความรู้ไปใช้ในการออกเป็นข้อมติหรือแนวทางในการดำเนินงานระหว่างประเทศ เช่น การกำหนดเป็น resolution หรือ มาตรฐานอันเป็นข้อตกลงร่วมกันในเวทีการประชุมสหประชาชาติ เพื่อนำมาสู่แนวปฏิบัติที่ดีและการปรับปรุงการดำเนินงานให้กับประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุม ดังตัวอย่างข้อมติ/หรือแนวปฏิบัติที่ดีที่ผ่านมา เช่น Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoner การจัดทำข้อกำหนดกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) เป็นต้น ซึ่งหากผลการวิจัยของประเทศไทยสามารถมีอิทธิพลต่อการพัฒนาข้อมติการปฏิบัติงานต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้ต่างประเทศเห็นพัฒนาการและความคืบหน้าการศึกษาวิจัยและการสร้างองค์ความรู้ของประเทศไทย

๓) การจัดทำฐานข้อมูลนักวิจัยและให้มีนักวิจัยร่วมพัฒนาองค์ความรู้กับ TIJ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในเวทีระหว่างประเทศ

- ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เสนอแนะว่าสำหรับในประเด็นที่เป็นมิติเรื่องการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในต่างประเทศ และในประเทศเองนั้น อาจถือเป็นการพิจารณาเนื้อหาในเชิงพื้นที่เป็นสำคัญ (area base) ซึ่งอาจจะนำมาพิจารณาเป็นองค์ประกอบอีกเรื่องหนึ่งที่นอกเหนือจากแนวทางและวิธีการนำไปใช้ประโยชน์ได้

๔. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ

- รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะว่างานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ส่วนใหญ่ประเด็นสำคัญที่มีการศึกษาจะมุ่งเน้นการหาหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence base) ซึ่งแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกรอบที่ ๓ นี้ จะถือเป็นผลลัพธ์สำคัญที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นความสำเร็จจากการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริม

งานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมทั้ง ๓ กรอบ ตั้งแต่กรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) ที่กำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย รวมถึงการจัดการงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม และกรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process) ซึ่งถ้าการกำหนดกรอบวิจัยตั้งแต่ขั้นตอนแรกเป็นไปได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น ย่อมจะทำให้การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์นั้นประสบผลสำเร็จได้ตามที่คาดหวัง

- ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย เสนอแนะว่าการกำหนดโจทย์วิจัยควรจะทำให้มีการกำหนดร่วมกันระหว่างผู้มีความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและผู้วิจัยในลักษณะ cohort เพื่อให้ผลสำเร็จจากงานวิจัยสามารถสะท้อนปัญหาและตอบรับความต้องการได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ให้ข้อสังเกตว่าปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาในเรื่องการพิจารณางบประมาณ เนื่องจากการกำหนดตัวชี้วัดระหว่างสำนักงานงบประมาณและสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งรวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อจัดทำการศึกษาวิจัย ไม่สอดคล้องกันเท่าใดนัก ทำให้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่สอดคล้องตามเป้าประสงค์ที่แท้จริง อันถือเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผลงานวิจัยอาจจะไม่สามารถทำได้สอดคล้องตามตัวชี้วัดหรือความต้องการของหน่วยงานที่กำหนด เนื่องจากองค์กรรัฐจะต้องวางแผนและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับ

- ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กล่าวสนับสนุนในประเด็นเรื่องการกำหนดแผนการดำเนินงานและงบประมาณ โดยเห็นว่าการกำหนดนโยบายตั้งแต่ขั้นแรกเป็นเรื่องที่สำคัญและจะต้องระบุให้ได้ว่าการจัดทำงานวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใด เพื่อให้ผลการวิจัยที่แล้วเสร็จสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

- ประธานอนุกรรมการฯ กล่าวโดยสรุปว่า การวิจัยเพื่อสร้างภาพลักษณ์กระบวนการยุติธรรมไทยสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

๑) ส่วนแรก การพัฒนากระบวนการยุติธรรมภายในประเทศ ซึ่งจะเน้นประโยชน์ให้แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสำหรับบริบทภายในประเทศ ควรจะเน้นเรื่องการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการความรู้ (KM) ในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริง (implementation) เป็นสำคัญ

๒) ส่วนที่สอง การพัฒนากระบวนการยุติธรรมในบริบทต่างประเทศ ซึ่งจะเน้นการใช้ประโยชน์ในเรื่องการสร้างภาพความเข้าใจระดับนานาชาติ เช่น ประเด็นในเรื่อง rule of law การเผยแพร่เป็นบทความลงวารสารที่มีอิทธิพลในวงกว้าง (impact factor) การประชาสัมพันธ์ผ่าน infographic ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย การทำผลงานวิจัยนำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (poster) หรือโบปลิว (brochure)

นอกจากนี้ ประธานอนุกรรมการฯ เสนอแนะว่าเมื่อสรุปรวมกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ กรอบเรียบร้อยแล้ว เห็นควรมีการพัฒนาและนำงานวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาพิจารณาเพื่อเทียบกระบวนการดำเนินงานตามแนวทางในแต่ละกรอบว่ามีกระบวนการและความเหมาะสมหรือไม่อย่างไรต่อไป

มติที่ประชุม: เห็นชอบแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ กรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย (post research process) โดยกำหนดแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ได้แก่

๑. การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ (application)
๒. การตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (publication)
๓. การเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ (information)
๔. การจัดการความรู้ (knowledge management)

ทั้งนี้ มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางดังกล่าวตามข้อเสนอแนะคณะกรรมการฯ ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ เชื่อมโยงกับกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ กรอบหลักเพื่อให้เห็นภาพรวมการพัฒนางานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสุภัทรา ปากสิทธิ์ วโรตม์สิขิตติ์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม